

ELŐTERJESZTÉS

Dombóvár Város Önkormányzata Képviselő-testületének 2015. február 19-i rendes ülésére

Tárgy: Közterületi fák öt évre szóló gondozási, felújítási programja, a belvárosban található platánfák ifjítására vonatkozó vizsgálat eredménye

Előterjesztő: Szabó Loránd polgármester

Készítette: Városüzemeltetési Iroda

Tárgyalta: Pénzügyi és Gazdasági Bizottság

Tanácskozási joggal meghívott: -

Költségvetési, pénzügyi-gazdálkodási szempontból ellenőrizte:
Kovács Gyula, Pénzügyi Iroda vezetője

Törvényességi szempontból ellenőrizte:
dr. Letenyei Róbert jegyző

Tisztelt Képviselő-testület!

1. Dombóvár Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 478/2014. (XII. 18.) Kt. határozattal elrendelte a Hunyadi téri platánfák ifjításának vizsgálatát, 2015. február 28-i határidővel.

A Hunyadi téren 46 db platán található, a páros oldalon hármás fasorban, páratlan oldalon kettes fasorban – vegyes állományban. A fák átlagos magassága 25 m, törzsátmérőjük 50 -120 cm, lombkorona átmérőjük 8 – 25 m. Ezek a fák településképi, kultúrtörténeti és dendrológiai jelentőségűek. A fák állapota közepes - jó értékű, több egyed törzse repedezett. A fák veszélyeztetése elsősorban elhelyezkedésükből adódóan a légszennyezés, kisebb mértékben a beépítettség, illetve egyéb veszélyforrás a különböző károkozók, kártevők megtelepedése a sűrű és sokszor legyengült állomány miatt – csipkéző poloska, aknázómoly, gnomonia.

A fáktól nem várható ezen városi – épített, művi környezet - száraz klímában a fajra jellemző megfelelő fejlődés, még ha gondozott állapotokról is beszélünk. Egyszerűen fogalmazva, kinőtték az életterüket, több helyen is az ágszerkezet növekedése úgynevezett „menekülő” habitust vett fel. Épített környezetbe, vezetékek közé préselődött gyökérzetük nem képes vízzel megfelelően ellátni a hatalmas lombzatot, ami az épületek és a burkolatok által kialakult katlanszerű, forró klímában még inkább kívánja a nedvességet. A legyengült fákon élőszkodik a Gnomonia platani nevű gomba, amely részleges vagy teljes levél - és kéregelhalást okoz, ennek következtében könnyebben megtelepsznek a specifikus kártevők is. A rendszeres növényvédelem is csak részleges megoldás, tünetkezelés, a gyengeségi kártevő megjelenésének okait (kedvezőtlen élőhelyi adottságok, tömörödött, rossz minőségű talajt, szűk termőhely, száraz, forró klíma) nem szüntetheti meg.

A fák állapota összességében jónak látszó, de ezt nem tudjuk alátámasztani ultrahangos vizsgálatokkal is anyagi, eszközbeli hiányosságok miatt. A műszeres vizsgálat elvégzése azért lenne indokolt, mert a platán fafajra jellemző, hogy belső szövete könnyen korhad, így szemrevételezéssel nem állapítható meg, hogy hol lehetnek olyan ágak, amelyek egy nagyobb szélről leszakadhatnak, ezzel súlyos balesetet okozhatnak, mivel intenzív közterületi használat van a koronák alatt.

Ahhoz, hogy valós képet kapjunk az egyedek állapotáról, mindenképp össze kellene vetni a vizuálisan kapott benyomásokat az akusztikus vizsgálati eredményekkel és az adott fa közvetlen környezetével. Mivel a fa térbeli helyzete rányomja bélyegét annak fejlődésére és az sem mindegy, hogy a mérés alá vont egyed közvetlen környezete milyen városképi jelentőséggel bír, nem lehet a méréseket sem önmagukban figyelembe venni. Ennek a vizuális kölcsönhatásnak a függvényében lehetne értékelni a helyzetet.

Adott fasorokon jelen állapotban az ifjító metszések alkalmazásával tudunk beavatkozást végrehajtani, ezzel tudjuk a többnyire koros fákat megújítani.

Az ifjítás lényegében a korona erőteljes visszametszését jelenti. Ebben az esetben nem egyes ágakat metszenek vissza, hanem visszavágják az egész koronát az elágazásokhoz közeli távolságig. Ezáltal a fa élete meghosszabbodhat. Hiányos gondozás miatt elburjánzott fa természetes habitusának visszaállításához is ifjító

metszésre van szükség. Erőteljes visszametszés indokolt statikai egyensúly helyreállítása, külpontosság megszüntetése esetén. Ifjító metszésre növény egészségügyi okok miatt is sor kerül (példaként említhető a platánokat megtámadó Gnomonia gombabetegség, amely elsősorban a csúcson kezd terjeszkedni és fokozatosan hatol a fatörzs felé).

Ilyen metszéskor töredékére zsugorodik a fa zöld felülete, és vele az az élettér is, ahol madarak, rovarok és számos egyéb élőlény tömege élt korábban. A teljes regenerálódás akár öt-tíz évig is eltarthat.

A koronaalakítás célja, hogy egyenletesen legyen könnyítve az ágszerkezet úgy, hogy a koronaszerkezet úrszelvényéből minden zavaró tényezőt kivegyünk, összenövéseket, súlypont eltolódásokat feloldjuk. Az ágak szakszerű levágását úgy kell elvégezni, hogy a korona mértékének csökkenése ne érjen el 40 %-nál nagyobb mértéket. A korona mértékének csökkentésével a fák statikai egyensúlyát is tudjuk szabályozni. Speciálisan a városközpontban fészkelőhelyet kereső, a lakosokat igen zavaró vetési varjak életkörülményeit is negatív irányban tudjuk befolyásolni a munkafolyamatokkal. A beavatkozások, vágások helyét minden esetben kezelni kell, mivel a kialakuló nagy mennyiségű és felületű sérülés a fák pusztulásához vezethet egyéb esetben. A platánfák esetében a koronaalakító (ifjító), könnyítő metszéseket lehetőleg a vegetációs időszak után, lombhullást követő időszakban célszerű elvégezni.

2. Fent megnevezett határozat és a fás szárú növények védelméről szóló 346/2008. (XII.30.) Korm. rendelet 4. §-a alapján a Képviselőtestület a város belterületein talál fák, fasorok, parkok gondozására ötéves terv készítését irányozta elő. A fák, fasorok, parkok szemrevételezéses felmérésén alapuló tervezésnél figyelembe kell venni, hogy ha egy fa metszéssel alakítható úgy, hogy elfogadható, egészséges, esztétikus formát lehet kialakítani, akkor elsősorban a fa megmentése a cél. Egyéb esetben a kivágás és a pótlás az elsődleges feladat. Egy rosszul, vagy egyáltalán nem metszett fa kárt okozhat a közterületen közlekedőkben, értéktárgyakban. Az adott település önkormányzatának illetve az önkormányzat által a fenntartási munkák elvégzésével megbízott társaság feladata a közterületeken lévő állomány állapotának nyomon követése. Természetesen, több szem többet lát alapon, lakossági bejelentések, közlekedési társaságok jelzései is segítik ennek a feladatnak az ellátását.

Fentiek figyelembevételével javaslom a következőket:

Azonnali feladatok:

Azon fák nyesését, visszavágását, esetleges kivágását tartalmazza, melyek veszélyeztetik egészségi állapotukkal, belógó koronájukkal, ágrendszerükkel a lakóépületek állagát, vezetékeket, közlekedést vagy egyéb más veszélyforrást jelentenek értéktárgyakra, emberéletre. Ezen munkálatokat a tervezett, ütemezett feladatok mellett, soron kívül végre kell hajtani, nem tervezhető folyamat.

5 éves ütemezett feladatok:

A város területének öt körzetre bontása, és az egyes körzetek fáinak, fasorainak nyesése, visszavágása, esetleges kivágása és cseréje a jogszabályokban előírtakat betartva – pl. Pannónia u-i nyírfasor cseréje, Bezerédj u-i csonkolt tujasor (Chamaecyparis) felújítása - vizsgálatok (ez elsősorban a lehetőségek figyelembevétele mellett szemrevételezés) alapján egy - egy megadott évben. Az adott éves munkálatokat minden esetben fel kell mérni, előre meg kell tervezni. A tervezés, kijelölés folyamatát szakember(ek) bevonásával, de az adott körzetek Önkormányzati Képviselőinek tájékoztatása mellett kell végrehajtani. - Jelenleg megindított, folyamatban lévő, tervezés alatt álló területek facsere szempontjából a Gunaras, Fürdő u. bevezető szakasza, Gunaras kerékpárút mellet kivágott fenyők pótlása, Kis-Konda patak völgyének felújítása során kialakított tó és vízlevezető árok művelési ág változása miatti csereterület erdősítése, Szigeterdő életveszélyes fáinak vágási engedélyeztetése, majd pótlása. - Az ötéves ciklus lejártával a forgó újraindítása célszerű, ezzel elérve, hogy a város fái folyamatosan legyenek fenntartva, gondozva. Az időközben felmerülő, soron kívüli, veszélyessé váló egyedi intézkedést kívánó munkálatok esetén a körzetek besorolása, idősorrendisége nem mérvadó. A feladatok végrehajtására az adott évi költségvetési keretösszeg mértékéig lehet kötelezettséget vállalni.

Javasolt körzetek:

Megjelölés:	Besorolás:
I. Körzet	Arany J. t. - Deák F. u. - Szabadság u. - Hunyadi t. – Zalka M. u-i tömb. - Szt. Gellért u. - Dombó P. u. - Szt. István tér
II. Körzet	Szuhay domb – Szigeterdő – Bajcsy-Zs. u. - Népköztársaság útja. - Bezerédj u. - Kölcsey u. - Árpád u.
III. Körzet	Ady u. - Zöldfa u. - Árnyas u. - Teleki u. - Gunaras
IV. Körzet	Újdombóvár területe
V. Körzet	Kertváros területe – Rákóczi u.

A fentiekén túl gondoskodni kell a már kivágott állomány jogszabály szerinti pótlásáról (Fürdő utcai nyárfa, csereterület erdősítése a Konda patak völgyében).

Az 1979/1 hrsz.-ú ingatlan – Konda patak -, érintett volt a KEOP-3.1.2/2F/09-2010-0019 számú „Élőhely helyreállítása a Kis-Konda patak völgye természetvédelmi területen a regionális jelentőségű ökológiai folyosó zavarmentes működése érdekében” című pályázatban. Ezen területen a projekt folyamán kialakításra került egy tó és annak vízelvezetésére egy árok, melyekre művelési ág változás bejegyzését kell kérni. A terület eredetileg erdő művelési ágban volt nyilvántartva, ezért a kialakított műtárgyak nagyságrendjében csereterületet kell a tulajdonosnak felajánlania erdősítésre, arra jogosultsággal rendelkező személy által készített erdőtelepítési dokumentáció elkészítésével, vagy művelési ág változást kell kérni, aminek igen jelentős anyagi vonzatai lennének. Az elkészített dokumentációt jóváhagyásra a

Baranya Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága Tamási Ügyfélszolgálati Irodájához kell benyújtani. A telepítési tervet a területről készült földmérő szakember által készített vázrajz elkészítése után lehet megalkotni, illetve ezen vázrajz alapján lehet a csereterületet kiválasztani.

3. A Dombóvár Város Önkormányzatának tulajdonát képező 2878/6 hrsz-számú belterületként nyilvántartott erdős területen (Juhász Gy. u. mögötti terület) a faállomány egyedei közt – elsősorban a luc állományban – igen sok a beteg, kiszáradt példány. Erre az Erdészeti Felügyelet szakemberei is felhívták az Önkormányzat figyelmét, jelezve észrevételüket, kérve a terület gondozását.

A szóban forgó terület szervesen kapcsolódik a Kis-Konda patak völgye természetvédelmi területéhez, annak helyi védettség alatt álló élővilágához, azok társulásaihoz. Ezért első lépésként a beteg, kiszáradt fák eltávolítása javasolt, majd ezt követően történhet a fák esetleges fokozatos lecserélése. A terület tönkrement faállományát elsősorban a szociális faosztás terén kívánta korábban az Önkormányzat hasznosítani.

A terület beteg, száraz fáktól való megtisztítására egy helyi vállalkozótól érkezett ajánlat az Önkormányzat részére. Felajánlotta a fák eltávolítását és pótlását a táj adottságaihoz igazodó, abba illő 1000 db csemete elültetésével. A faanyagért cserébe 300.000 Ft + Áfa összeget és a visszapótlást ajánlott fel csemetével együtt.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testülettől a határozati javaslat elfogadását!

I. Határozati javaslat

Dombóvár Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a Hunyadi téri platánfák ifjításával kapcsolatos tájékoztatót elfogadja és felkéri a polgármestert, hogy az ifjítás elvégzése érdekében folytasson le közbeszerzésen kívüli beszerzési eljárást.

A képviselő-testület a feladat ellátásához 2.000e forintot biztosít a 2015. évi költségvetése terhére.

Határidő: 2015. február 28. – a beszerzési eljárás megindítására

Felelős: Polgármester

Végrehajtásért felelős: Városüzemeltetési Iroda

II. Határozati javaslat

Dombóvár Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a város területén található fák 5 évre szóló gondozási-felújítási programját az alábbiak szerint fogadja el:

Időszak:	Terület-meghatározás:
I. 2015	Arany J. t. - Deák F. u. - Szabadság u. - Hunyadi t. – Zalka M. u-i tömb. - Szt. Gellért u. - Dombó P. u. - Szt. István tér

II. 2016	Szuhay domb – Szigeterdő – Bajcsy-Zs. u. - Népköztársaság útja. - Bezerédj u. - Kölcsey u. - Árpád u.
III. 2017	Ady u. - Zöldfa u. - Árnys u. - Teleki u. - Gunaras
IV. 2018	Újdombóvár területe
V. 2019	Kertváros területe – Rákóczi u.

A Képviselő-testület a program megvalósítása érdekében 2015. évre az alábbi feladatok elvégzését írja elő:

1. Népköztársaság útján lévő nyírfasor cseréje;
2. Bezerédj utcai tujasor cseréje,
3. Fürdő utcai nyírfasor pótlása;
4. Csereterület erdősítése a Konda patak völgyében.
5. Veszélyt jelentő fák folyamatos, azonnali kezelése Dombóvár Város Önkormányzatának 478/2014. (XII.18.) Kt. határozat 3. pontja alapján.

Határidő: 2015. december 31. – a 2015. évre tervezett feladatok végrehajtására

Felelős: Polgármester

Végrehajtásért felelős: Városüzemeltetési Iroda

III. Határozati javaslat

1. Dombóvár Város Önkormányzatának Képviselő-testülete egyetért a tulajdonát képező, 2878/6 hrsz-ú belterületként nyilvántartott erdős területen lévő faállomány kiszáradt egyedeinek értékesítésével 300.000,- forint + ÁFA vételáron.
2. A képviselő-testület egyetért azzal, hogy az 1. pont szerinti faállomány pótlása érdekében a vételáron felül 1.000 darab éger csemete kerüljön a vevő részéről telepítésre.

Határidő: A., 2015. február 28. – a szerződés megkötésére.

Felelős: Polgármester

Végrehajtásért felelős: Városüzemeltetési Iroda

Szabó Loránd
polgármester